

projekt ustawy o rzemiosle do konsultacji

U S T A W A

z dnia 2021 r.

o rzemiośle i dualnym kształceniu zawodowym w rzemiośle

Rozdział 1.

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa zasady:

- 1) wykonywania działalności rzemieślniczej;
- 2) dualnego kształcenia zawodowego w rzemiośle;
- 3) działalności komisji egzaminacyjnych izb rzemieślniczych;
- 4) organizacji i funkcjonowania samorządu gospodarczego rzemiosła.

Art. 2. 1. Rzemiosłem jest wykonywanie działalności gospodarczej przez przedsiębiorcę w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2021 r. poz. 162), z wykorzystaniem posiadanych przez niego kwalifikacji zawodowych w rzemiośle, o których mowa w art. 5 ust. 1 ustawy.

2. Do rzemiosła nie zalicza się:

- 1) działalności:
 - a) transportowej,
 - b) wytwórczej i usługowej artystów plastyków i fotografików;
- 2) usług:
 - a) świadczonych w wykonywaniu wolnych zawodów,
 - b) leczniczych, z wyłączeniem działalności optyków okularowych.

Art. 3. Rzemiosło jest wykonywane przez:

- 1) osobę fizyczną, z wykorzystaniem kwalifikacji zawodowych tej osoby, o których mowa w art. 5 ust. 1 i jej pracy własnej, będącą przedsiębiorcą, w tym mikroprzedsiębiorcą, małym przedsiębiorcą albo średnim przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2021 r. poz. 162), lub
- 2) wspólników spółki cywilnej osób fizycznych w zakresie wykonywanej przez nich wspólnie działalności gospodarczej – jeżeli:

- każdy z nich spełnia warunki określone w pkt 1) i wszyscy wspólnicy łącznie są mikroprzedsiębiorcą, małym przedsiębiorcą albo średnim przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców, lub
- działalność gospodarcza jest wykonywana z wykorzystaniem kwalifikacji zawodowych, o których mowa w art. 5 ust. 1, przynajmniej przez jednego ze wspólników i jego pracy własnej, pod warunkiem, że pozostałymi wspólnikami są małżonek, rodzeństwo, wstępni lub zstępni wspólnika oraz wszyscy wspólnicy łącznie są mikroprzedsiębiorcą, małym przedsiębiorcą albo średnim przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców,

3) spółkę osobową lub spółkę kapitałową w rozumieniu ustawy z dnia 15 września 2000 r. kodeks spółek handlowych (dz. U. z 2022 r, poz. 1467 t.j.), z wykorzystaniem kwalifikacji zawodowych o których mowa w art. 5 ust. 1 przynajmniej jednego wspólnika lub akcjonariusza będącego osobą fizyczną i jego pracy własnej – jeżeli spółka jest mikroprzedsiębiorcą, małym przedsiębiorcą albo średnim przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców,

Art. 4. 1. Czynności w ramach działalności gospodarczej zaliczanej do rzemiosła, powodujące zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi lub mogące wywołać niepowetowaną szkodę materialną może wykonywać wyłącznie przedsiębiorca posiadający kwalifikacje zawodowe w rzemiośle, potwierdzone zgodnie z art. 5 ust. 1 lub za pośrednictwem pracownika posiadającego takie kwalifikacje, zatrudnionego u tego przedsiębiorcy.

2. Przedsiębiorca, o którym mowa w ust. 1, musi być członkiem organizacji samorządu gospodarczego rzemiosła.
3. Minister właściwy do spraw gospodarki w uzgodnieniu ze Związkiem Rzemiosła Polskiego oraz z uwzględnieniem zawodów, dla których Związek Rzemiosła Polskiego ustalił standardy wymagań egzaminacyjnych, określa w drodze rozporządzenia, spis zawodów zaliczanych do rzemiosła, w tym polegających na podejmowaniu czynności powodujących zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi lub mogących wywołać niepowetowaną szkodę materialną, o których mowa w ust. 1.

Art. 5. 1. Rzemieślnikiem jest osoba fizyczna, o której mowa w art. 3 pkt 1) - 2) oraz spółka, o której mowa w art. 3 pkt 3 czynnie wykonujący działalność gospodarczą z wykorzystaniem kwalifikacji zawodowych w rzemiośle, którymi są:

- 1) dyplom lub świadectwo ukończenia wyższej, ponadgimnazjalnej lub ponadpodstawowej szkoły o profilu technicznym lub artystycznym w zawodzie (kierunku) zaliczanym do rzemiosła;
 - 2) dyplom mistrza w zawodzie zaliczanym do rzemiosła;
 - 3) świadectwo czeladnicze albo tytuł robotnika wykwalifikowanego w zawodzie zaliczanym do rzemiosła;
 - 4) świadectwo potwierdzające posiadanie wybranych kwalifikacji zawodowych w zawodzie zaliczanym do rzemiosła.
2. Dyplom mistrza, o którym mowa w ust. 1 pkt 2) oraz świadectwa o których mowa w ust. 1 pkt 3) i pkt 4), wydawane są przez izby rzemieślnicze osobom, które złożyły egzaminy przed komisjami egzaminacyjnymi izb rzemieślniczych.
3. Informacje o dowodach kwalifikacji w rzemiosle podlegają udostępnieniu w zakresie i na zasadach określonych w ustawie z dnia 6 marca 2018 r. o Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i Punkcie Informacji dla Przedsiębiorcy (Dz. U. z 2019 r. poz. 1291, 1495 i 1649 ze zm.).

Art. 6. 1. Rzemieślnikowi posiadającemu znaczący i uznany dorobek zawodowy w zakresie wytwarzania lub odtwarzania przedmiotów o charakterze artystycznym lub zabytkowym, naprawy i konserwacji takich przedmiotów, naprawy i konserwacji zabytkowych obiektów budowlanych oraz świadczenia usług związanych z artystycznym zdobieniem obiektów budowlanych może zostać nadany tytuł honorowy „Mistrz Rzemiosł Artystycznych”.

2. Tytuł honorowy „Mistrz Rzemiosł Artystycznych” nadaje minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.
 3. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w porozumieniu ze Związkiem Rzemiosła Polskiego, w drodze rozporządzenia określi:
 - 1) tryb nadawania tytułu honorowego „Mistrz Rzemiosł Artystycznych”;
 - 2) podmioty uprawnione do występowania z wnioskiem o nadanie tytułu;
 - 3) warunki, jakie musi spełniać wniosek o nadanie tytułu;
 - 4) wzór dyplomu potwierdzającego nadanie tytułu
- mając na względzie wspieranie zanikających zawodów oraz promocję umiejętności istotnych dla funkcjonowania wielu dziedzin kultury i sztuki jak również ochrony dziedzictwa narodowego.

Art. 7. 1. Rzemieślnikowi posiadającemu zasługi na rzecz rozwoju danego rodzaju rzemiosła oraz pracownikowi organizacji rzemiosła posiadającemu zasługi na rzecz rozwoju rzemiosła poprzez osiągnięcia w zakresie pracy zawodowej, działalności społeczno-organizacyjnej, kulturalnej, oświatowej i gospodarczej, stanowiących wkład w rozwój i promocję rzemiosła krajowego, może zostać nadana odznaka honorowa „Za Zasługi dla Rozwoju Rzemiosła Rzeczypospolitej Polskiej”.

2. Odznakę honorową „Za Zasługi dla Rozwoju Rzemiosła Rzeczypospolitej Polskiej” nadaje minister właściwy do spraw gospodarki.

3. Minister właściwy do spraw gospodarki określi, w drodze rozporządzenia:

1) tryb nadawania odznaki honorowej „Za Zasługi dla Rozwoju Rzemiosła Rzeczypospolitej Polskiej”;

2) podmioty uprawnione do występowania z wnioskiem o nadanie odznaki;

3) warunki, jakie musi spełniać wniosek o nadanie odznaki;

4) wzór dyplomu potwierdzającego nadanie odznaki

– mając na względzie wspieranie zawodu rzemieślnika oraz promocję dualnego kształcenia zawodowego w rzemiośle.

Rozdział 2

Podstawowe prawa i obowiązki rzemieślnika

Art. 8. 1. Rzemieślnik ma prawo:

1) zrzekać się w organizacjach, o których mowa w art. 18 ust. 2 pkt 1) i 2), na zasadach określonych w ustawie i statutach poszczególnych organizacji;

2) wybierać i być wybieranym do organów samorządu gospodarczego rzemiosła na zasadach określonych w ustawie i statutach poszczególnych organizacji;

2. W przypadku śmierci rzemieślnika i ustanowienia przez niego lub powołania zarządcy sukcesyjnego na podstawie zapisów ustawy o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej i innych ułatwieniach związanych z sukcesją przedsiębiorstw z dnia 5 lipca 2018 r. (Dz. U. 2021.170), przedsiębiorstwo w spadku zachowuje status rzemieślnika od chwili śmierci rzemieślnika do dnia wygaśnięcia zarządu sukcesyjnego.

Art. 9. 1. Rzemieślnik jest obowiązany przestrzegać zasad etyki zawodowej i rzetelnego wykonywania zawodu.

2. Szczegółowe zasady etyki zawodowej i rzetelnego wykonywania zawodu określa samorząd gospodarczy rzemiosła.
3. Przepis ust. 1 dotyczy także członków organizacji samorządu gospodarczego rzemiosła, o których mowa w art. 18 ust. 5.

Art. 10. 1. Rzemieślnicy podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej za naruszenie zasad etyki zawodowej i rzetelnego wykonywania zawodu.

2. Zasady odpowiedzialności dyscyplinarnej i tryb postępowania dyscyplinarnego określają statuty organizacji samorządu gospodarczego rzemiosła.

Rozdział 3.

Dualne kształcenie zawodowe w rzemiośle i komisje egzaminacyjne izb rzemieślniczych

Art. 11. 1. Dualne kształcenie zawodowe w rzemiośle polega na przygotowaniu zawodowym w formie nauki zawodu lub przyuczenia do wykonywania określonej pracy młodocianych pracowników w zawodach zaliczanych do rzemiosła zorganizowanym u rzemieślników lub przedsiębiorców nie będących rzemieślnikami, zwanych dalej „pracodawcami”.

2. Pracodawca zatrudniający młodocianego pracownika w celu przygotowania zawodowego, o którym mowa w ust. 1, jest obowiązany spełnić warunki określone odrębnymi przepisami oraz musi być członkiem organizacji, o której mowa w art. 18 ust. 2 pkt 1) lub 2).
3. Dualne kształcenie zawodowe w rzemiośle odbywa się na podstawie niniejszej ustawy oraz zasad określonych w przepisach wydanych na podstawie:
 - 1) art. 191 § 3 i art. 195 § 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1320 oraz z 2021 r. poz. 1162);
 - 2) art. 120 ust. 4 oraz 120a ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2021 r. poz. 1082).
4. Dualne kształcenie zawodowe w rzemiośle kończy egzamin czeladniczy, egzamin na pomocnika czeladnika, egzamin sprawdzający składane przed komisją egzaminacyjną izby rzemieślniczej będącej członkiem Związku Rzemiosła Polskiego.

Art. 12. 1. Podstawę przeprowadzania egzaminów czeladniczych i mistrzowskich w zawodach zaliczanych do rzemiosła stanowią standardy wymagań egzaminacyjnych, ustalone przez Związek Rzemiosła Polskiego.

2. W zawodach zaliczanych do rzemiosła i występujących w klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego, o której mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, podstawę przeprowadzania egzaminów czeladniczych stanowią standardy wymagań uwzględniające podstawę programową kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego, o której mowa w art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe.

Art. 13. 1. Izba rzemieślnicza:

- 1) zatwierdza zadania i pytania egzaminacyjne, opracowane na podstawie standardów wymagań, o których mowa w art. 12 ust. 1 i 2;
 - 2) zatwierdza szczegółowe kryteria oceny wykonania zadań egzaminacyjnych;
 - 3) dopuszcza kandydatów do egzaminów czeladniczych, mistrzowskich i sprawdzających, oraz sporządza związaną z tym dokumentację;
 - 4) informuje kandydatów o wysokości opłaty za egzaminy;
 - 5) powołuje komisje egzaminacyjne czeladnicze i mistrzowskie, członków komisji egzaminacyjnych, prowadzi dokumentację związaną z powołaniem komisji oraz przeprowadzonymi egzaminami;
 - 6) rozpatruje skargi kandydatów dotyczące prawidłowości przeprowadzenia egzaminów, o których mowa w pkt 3) na zasadach określonych w art. 14 pkt 3);
 - 7) organizuje szkolenia dla osób wchodzących w skład komisji egzaminacyjnych, o których mowa w pkt 5);
 - 8) pobiera opłaty za egzaminy w wysokości:
 - a) mistrzowski - 1400.00 zł,
 - b) czeladniczy - 900.00 zł,
 - c) sprawdzający - 400.00 zł,
 - d) poprawkowy - 50% opłaty określonej w lit. a-d), z uwzględnieniem ich waloryzacji.
2. Opłaty, o których mowa w ust. 1 pkt 8) lit. a)-d), podlegają corocznej waloryzacji wskaźnikiem cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem za rok kalendarzowy poprzedzający termin waloryzacji. Pierwsza waloryzacja dokonywana jest w styczniu kolejnego roku po wejściu w życie niniejszej ustawy. Kolejne waloryzacje opłat za egzaminy dokonuje się od opłat w wysokości uwzględniającej wcześniej dokonane waloryzacje. Kwoty

opłat po waloryzacji są zaokrąglane zgodnie z zasadą określoną w art. 63 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz. U. 1997 Nr 137 poz. 926, z późn. zm.).

3. Opłaty, o których mowa w ust.1 pkt 8) lit. a)-d) wnoszone są przez kandydatów lub pracodawców wraz z wnioskiem o egzamin. Izba rzemieślnicza w uzasadnionych przypadkach zwalnia w całości z opłaty za egzamin.
4. Osoby dorosłe uzyskujące i uzupełniające wiedzę i umiejętności zawodowe w formach pozaszkolnych, określonych w art. 117 ust. 1a ustawy – Prawo oświatowe, mogą przystąpić do egzaminu sprawdzającego wybrane kwalifikacje zawodowe w zakresie zawodu odpowiadającego danemu rodzajowi rzemiosła.

Art. 14. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, po uzgodnieniu ze Związkiem Rzemiosła Polskiego, określi w drodze rozporządzenia:

- 1) warunki powoływania komisji egzaminacyjnych czeladniczych i mistrzowskich oraz warunki jakie muszą spełnić kandydaci na członków tych komisji;
- 2) warunki dopuszczania kandydatów do egzaminów czeladniczych, mistrzowskich, na pomocnika czeladnika i sprawdzających;
- 3) warunki złożenia skargi na prawidłowość przeprowadzenia egzaminu;
- 4) wysokość wynagrodzenia członków komisji egzaminacyjnych, o których mowa w pkt 1); 5) wzory: dyplomu mistrzowskiego, świadectwa czeladniczego, świadectwa pomocnika czeladnika, zaświadczenia o zdaniu egzaminu sprawdzającego i suplementów do świadectw czeladniczych i dyplomów mistrzowskich (Europass) oraz tryb ich wydawania;
- 6) sposób umieszczania znaków graficznych informujących o przypisanych do kwalifikacji poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji, o których mowa w art. 10 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2020 r. poz. 226);
- 7) sposób wydawania duplikatów i dokonywania legalizacji dokumentów przeznaczonych do obrotu z zagranicą oraz wysokość opłat za wykonywanie tych czynności;
- 8) sposób i tryb przeprowadzania egzaminów czeladniczych, mistrzowskich, sprawdzających i na tytuł pomocnika czeladnika;
- 9) zakres tematów obowiązujących na egzaminach, o których mowa w pkt 8);
- 10) warunki zwolnienia z części egzaminu czeladniczego lub mistrzowskiego.

Nadzór nad przebiegiem dualnego kształcenia zawodowego w rzemiośle oraz działalnością komisji egzaminacyjnych izb rzemieślniczych

Art. 15. 1. Nadzór nad przebiegiem dualnego kształcenia zawodowego w rzemiośle, o którym mowa w art. 11 ust. 1 sprawuje izba rzemieślnicza zrzeszająca cech, którego członkiem jest pracodawca zatrudniający młodocianego pracownika w celu przygotowania zawodowego.

2. Izba rzemieślnicza może upoważnić do wykonywania czynności nadzoru przebiegu dualnego kształcenia zawodowego w rzemiośle zrzeszony w niej cech.
3. Upoważnienie, o którym mowa w ust. 2, jest wydawane w formie pisemnej i zawiera co najmniej:
 - 1) wskazanie cechu właściwego do wykonywania nadzoru przebiegu dualnego kształcenia zawodowego w rzemiośle;
 - 2) zakres powierzonych zadań wynikających z art. 13.

Art. 16. 1. Nadzór przebiegu dualnego kształcenia zawodowego w rzemiośle polega w szczególności na:

- 1) weryfikacji spełnienia przez pracodawcę warunków niezbędnych do prowadzenia dualnego kształcenia zawodowego w rzemiośle oraz poprawności umów zgodnie z przepisami, o których mowa w art. 11 ust. 3 i prowadzenia rejestru zawartych umów;
- 2) kontroli sposobu organizacji dualnego kształcenia zawodowego w rzemiośle;
- 3) współpracy z organami prowadzącymi szkoły branżowe oraz dyrektorami i radami pedagogicznymi szkół branżowych, w których młodociani pracownicy realizują obowiązek doksztalcania teoretycznego;
- 5) udzielaniu informacji na temat form, zasad prawnych i możliwości organizacji dualnego kształcenia zawodowego w rzemiośle oraz pomocy młodocianemu pracownikowi w przypadku konieczności zmiany pracodawcy;
- 6) wspomaganiu rozwoju zawodowego młodocianych pracowników;
- 7) udzielaniu pomocy pracodawcom w celu zapewnienia prawidłowego przebiegu dualnego kształcenia zawodowego w rzemiośle;
- 8) uczestnictwie w polubownym rozstrzyganiu sporów powstałych w trakcie realizacji dualnego kształcenia zawodowego w rzemiośle;

- 9) prowadzeniu ewidencji pracodawców zatrudniających młodocianych pracowników w celu przygotowania zawodowego, o którym mowa w art. 11 ust. 1.
2. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w zakresie dualnego kształcenia zawodowego w rzemiośle, izba rzemieślnicza przeprowadza kontrolę u pracodawcy.
3. Kontrolę przeprowadzają osoby upoważnione przez izbę w 2-osobowym zespole, posiadające co najmniej wykształcenie średnie, 2 lata stażu pracy w organizacji rzemiosła lub taki okres pełnienia funkcji w organizacji rzemiosła.
4. Kontrola dotyczy oceny poprawności realizacji programu praktycznej nauki zawodu pracownika młodocianego oraz realizacji podstawowych obowiązków pracodawcy w ramach dualnego kształcenia zawodowego w rzemiośle. W tym celu osoby kontrolujące mają prawo wstępu w charakterze obserwatora na zajęcia praktyczne realizowane u pracodawców w ramach dualnego kształcenia zawodowego w rzemiośle, żądania wyjaśnień w tym na piśmie oraz wglądu do dokumentacji, w tym sporządzania kopii dokumentów, związanej z organizacją przygotowania zawodowego.
5. Osoby kontrolujące sporządzają na piśmie protokół zawierający zalecenia. Pracodawca, w terminie 7 dni od otrzymania protokołu kontroli, podpisuje go albo zgłasza do niego zastrzeżenia wraz z ich uzasadnieniem. W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń, osoby upoważnione do przeprowadzenia kontroli są obowiązane je zbadać, a w przypadku stwierdzenia zasadności zastrzeżeń – sporządzić aneks do protokołu kontroli i w terminie 14 dni od dnia otrzymania takich zastrzeżeń uchylić zalecenia pokontrolne lub powiadomić pisemnie pracodawcę o bezpodstawności zgłoszonych zastrzeżeń.
6. Pracodawca, jest obowiązany w terminie określonym w protokole kontroli, nie krótszym niż 14 dni i dłuższym niż 30 dni, zawiadomić w formie pisemnej izbę rzemieślniczą sprawującą nadzór nad kształceniem dualnym zawodowym w rzemiośle o terminie i sposobie realizacji zaleceń pokontrolnych.
7. W przypadku niewypełnienia przez pracodawcę zaleceń pokontrolnych izba rzemieślnicza podejmuje decyzję w trybie uchwały zarządu, zawierającej elementy, o których mowa w art.107 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. kodeks postępowania administracyjnego, o zastosowaniu następujących kar:
 - upomnienie;

- zawieszenie na okres do jednego roku z członkostwa pracodawcy w organizacji samorządu gospodarczego rzemiosła;
- wykluczenie z członkostwa pracodawcy w organizacji samorządu gospodarczego rzemiosła.

8. Uchwałę, o której mowa w ust. 7 wraz z uzasadnieniem, w formie pisemnej, doręcza pracodawcy w terminie 14 dni od daty jej wydania.
9. Od uchwały przysługuje pracodawcy odwołanie za pośrednictwem izby rzemieślniczej do sądu polubownego działającego przy Związku Rzemiosła Polskiego w terminie 14 dni od dnia otrzymania odpisu uchwały. Wniesienie odwołania w terminie wstrzymuje wykonanie uchwały. Sąd polubowny podejmuje ostateczną decyzję w tej sprawie w terminie 30 dni od otrzymania odwołania wraz z dokumentacją sprawy od właściwej izby rzemieślniczej.
10. W przypadku, o którym mowa w ust. 7 i braku wniesienia odwołania przez pracodawcę, właściwa izba rzemieślnicza, bez zbędnej zwłoki wskaże pracownikowi młodocianemu innego pracodawcę, który realizuje program praktycznej nauki zawodu w ramach dualnego kształcenia zawodowego w rzemiośle.

Art. 17. 1. Nadzór nad prawidłową działalnością komisji egzaminacyjnych izb rzemieślniczych sprawuje Związek Rzemiosła Polskiego.

2. Nadzór działalności komisji egzaminacyjnych izb rzemieślniczych dotyczy:

- 1) oceny poprawności powołania komisji egzaminacyjnych oraz jej członków;
 - 2) kontrolowaniu działalności izby rzemieślniczej oraz komisji egzaminacyjnych i członków tych komisji w zakresie organizowania i przeprowadzania egzaminów przez komisje egzaminacyjne oraz wydawania świadectw, dyplomów i zaświadczeń;
 - 3) rozpatrywanie nieuwzględnionych przez izbę rzemieślniczą skarg kandydatów dotyczących prawidłowości przeprowadzenia egzaminu;
 - 4) doskonalenia jakości działalności komisji egzaminacyjnych izb rzemieślniczych poprzez opracowywanie materiałów informacyjnych i pomocniczych, wprowadzających jednolite postępowanie w zakresie ich działalności;
3. Kontrole w ramach nadzoru nad działalnością komisji egzaminacyjnych izb rzemieślniczych przeprowadza zespół kontrolny w składzie dwóch upoważnionych przez Związek Rzemiosła Polskiego osób, które posiadają co najmniej: wykształcenie wyższe oraz 5 letni staż pracy

związany z organizacją egzaminów przeprowadzanych przez komisje egzaminacyjne izb rzemieślniczych.

4. Osoby, o których mowa w ust. 3, mają prawo do:

- 1) wstępu na egzamin;
- 2) wglądu do prowadzonej i przechowywanej przez izbę rzemieślniczą dokumentacji z przeprowadzonych przez komisję egzaminacyjną egzaminów;
- 3) żądania dostarczenia dokumentów lub złożenia wyjaśnień ustnie lub na piśmie od członków komisji egzaminacyjnych oraz organów izby rzemieślniczej.

5. Kontrola jest dokumentowana protokołem podpisywanym przez osoby wchodzące w skład zespołu kontrolnego oraz osoby reprezentujące izbę rzemieślniczą, która powołała komisje egzaminacyjne.

6. Osoby wchodzące w skład zespołu kontrolnego mogą wydawać komisjom egzaminacyjnym i izbom rzemieślniczym, które powołały te komisje, w formie pisemnej zalecenia pokontrolne. Izba rzemieślnicza oraz komisja egzaminacyjna w ciągu 7 dni od otrzymania zaleceń mogą zgłosić wobec nich zastrzeżenia do Związku Rzemiosła Polskiego. Stanowisko Związku Rzemiosła Polskiego w sprawie działalności komisji egzaminacyjnej z uwzględnieniem zaleceń pokontrolnych i zastrzeżeń izby rzemieślniczej oraz komisji egzaminacyjnej jest doręczane na piśmie wraz z uzasadnieniem izbie rzemieślniczej. Izba rzemieślnicza jest obowiązana powiadomić Związek Rzemiosła Polskiego o realizacji zaleceń pokontrolnych w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska.

7. W przypadku stwierdzenia naruszeń prawa w działalności komisji egzaminacyjnej lub izby rzemieślniczej w zakresie organizowania i przeprowadzania egzaminów kwalifikacyjnych oraz wydawania dyplomów, świadectw i zaświadczeń, Związek Rzemiosła Polskiego wzywa komisję egzaminacyjną i izbę rzemieślniczą do usunięcia uchybień w wyznaczonym terminie. W przypadku nieusunięcia uchybień, Związek Rzemiosła Polskiego może odwołać osoby wchodzące w skład komisji egzaminacyjnej lub cały jej skład, unieważnić egzamin w całości lub części albo zawiesić na okres do dwóch lat prawo izby rzemieślniczej do organizowania i przeprowadzania egzaminów kwalifikacyjnych i wydawania dyplomów, świadectw i zaświadczeń, o których mowa w art. 22 ust. 3. W przypadku powtarzających się naruszeń prawa w działalności komisji egzaminacyjnej lub izby rzemieślniczej Związek Rzemiosła Polskiego może zobowiązać izbę rzemieślniczą do uiszczenia kwoty stanowiącej 5-krotność opłaty za egzamin mistrzowski, na realizację przez Związek Rzemiosła Polskiego zadań

statutowych w dziedzinie oświaty i wychowania na rzecz przygotowania wykwalifikowanych kadr.

8. Decyzje o których mowa w ust. 7 podejmowane są w trybie uchwały zarządu Związku Rzemiosła Polskiego zawierającej elementy, o których mowa art.107 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. 2021. Poz.735).
9. Od decyzji Zarządu ZRP o których mowa w ust. 8 przysługuje skarga do wojewódzkiego sądu administracyjnego w trybie i na zasadach przewidzianych w ustawie z dn.30 sierpnia 2002 r. prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. 2019 poz. 2325 ze zm.).
10. W przypadku zawieszenia izby rzemieślniczej w prawie do organizowania i przeprowadzania egzaminów kwalifikacyjnych oraz wydawania dyplomów, świadectw i zaświadczeń, Związek Rzemiosła Polskiego, w terminie 7 dni wskaże izbę rzemieślniczą, która przeprowadzi egzaminy dla kandydatów, którzy złożyły wnioski o dopuszczenie do egzaminów.

Rozdział 5.

Samorząd gospodarczy rzemiosła

Dział I

Postanowienia ogólne

Art. 18. 1. Samorząd gospodarczy rzemiosła jest niezależny w wykonywaniu swych zadań i podlega tylko przepisom prawa.

2. Organizacjami samorządu gospodarczego rzemiosła są:

- 1) cechy;
- 2) izby rzemieślnicze;
- 3) Związek Rzemiosła Polskiego.

3. Organizacje samorządu gospodarczego rzemiosła są organizacjami zrzeszającymi rzemieślników, w tym pracodawców, tworzonymi z inicjatywy ich członków na zasadzie dobrowolnej przynależności, o ile ustawa nie stanowi inaczej.

4. Do zadań samorządu gospodarczego rzemiosła należy w szczególności:

- 1) promocja działalności gospodarczej i społeczno-zawodowej rzemiosła;

- 2) udzielanie pomocy i informacji rzemieślnikom zrzeszonym w organizacjach samorządu gospodarczego rzemiosła w sprawach związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej;
 - 3) reprezentowanie interesów środowiska rzemieślniczego;
 - 4) uczestniczenie w realizacji zadań z zakresu oświaty i wychowania, o których mowa w art. 120 i 120a ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r – Prawo oświatowe, dziale dziewiątym ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy oraz przepisów wykonawczych wydanych na podstawie tych ustaw, w celu zapewnienia wykwalifikowanych kadr dla gospodarki, w tym prowadzenie szkół;
 - 5) nadzór nad przebiegiem i kontrola procesu kształcenia dualnego zawodowego w rzemiośle;
 - 6) nadzór i kontrola działalności komisji egzaminacyjnych i izb rzemieślniczych w zakresie organizowania i przeprowadzania egzaminów kwalifikacyjnych oraz wydawania dyplomów, świadectw i zaświadczeń, o których mowa w art. 14 ust. 1.
5. Za zgodą danej organizacji samorządu gospodarczego rzemiosła i na warunkach przez nią określonych jej członkami mogą być także:
- 1) małżonek, zstępny, wstępny lub rodzeństwo rzemieślnika, jeżeli uczestniczy w wykonywaniu przez tę osobę rzemiosła;
 - 2) osoby fizyczne wykonujące działalność gospodarczą, o której mowa w art. 2 ust. 1, niebędące rzemieślnikami, zatrudniające mniej niż 250 pracowników;
 - 3) osoby prawne oraz jednostki organizacyjne niebędące osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną, wykonujące działalność gospodarczą, o której mowa w art. 2 ust. 1.
6. Przyjęcie podmiotów, o których mowa w ust. 5, w poczet członków danej organizacji samorządu gospodarczego, następuję w trybie określonym w statucie danej organizacji.
 7. Rzemieślnicy zrzeszeni w organizacjach samorządu gospodarczego rzemiosła, którzy zakończyli prowadzenie działalności gospodarczej z powodu osiągnięcia wieku emerytalnego mogą pozostać członkami organizacji o statusie członka wspierającego, których zasady funkcjonowania zostaną określone w statutach tych organizacji.
 8. Właściwi ministrowie zasięgają opinii Związku Rzemiosła Polskiego odnośnie projektów aktów prawnych dotyczących rzemiosła.

Art. 19. 1 Organizacje samorządu gospodarczego rzemiosła podlegają obowiązkowi wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego oraz uzyskują osobowość prawną z chwilą wpisania do Krajowego Rejestru Sądowego.

2. Z uwzględnieniem pozostałych zapisów niniejszej ustawy, szczegółowe zadania organizacji samorządu gospodarczego rzemiosła, ich ustrój, stosunki prawne członków ustalane są w statutach uchwalanych przez zjazdy lub walne zgromadzenia tych organizacji.
3. Najwyższym organem organizacji samorządu gospodarczego rzemiosła jest walne zgromadzenie członków lub odpowiednio zjazd delegatów, do którego zadań należy podejmowanie uchwał, we wszelkich sprawach należących do jego kompetencji.
4. Nazwa „Związek Rzemiosła Polskiego”, „Izba rzemieślnicza”, „Cech rzemieślniczy”, „rzemiosło” podlegają ochronie prawnej i mogą być używane jedynie przez jednostki organizacyjne działające zgodnie z zapisami niniejszej ustawy.
5. Organizacje samorządu gospodarczego rzemiosła mogą prowadzić działalność gospodarczą, według ogólnych zasad określonych w odrębnych przepisach. Dochód z działalności gospodarczej służy realizacji celów statutowych i nie może być przeznaczony do podziału między jego członków.
6. Organizacje samorządu gospodarczego rzemiosła mogą otrzymywać dotacje według zasad określonych w odrębnych przepisach.

Dział II

Cechy rzemieślnicze

Art. 20. 1. Cechy zrzeszają na zasadzie dobrowolności rzemieślników według kryterium terytorialnego lub rodzajów działalności gospodarczej, określonego w statucie cechu.

2. Do zadań cechu należy w szczególności:

- 1) utrwalanie więzi środowiska rzemieślniczego, postaw zgodnych z zasadami etyki zawodowej i rzetelnego wykonywania zawodu;
- 2) prowadzenie na rzecz członków działalności społeczno-organizacyjnej, kulturalnej, oświatowej i gospodarczej;
- 3) reprezentowanie interesów członków wobec organów administracji i sądów.

Art. 21. 1. Cech może być utworzony z inicjatywy co najmniej 30 rzemieślników działających na terenie określonym w statucie lub w danej branży.

2. Rzemieślnik może być jednocześnie członkiem jednego cechu utworzonego według kryterium terytorialnego i jednego utworzonego według kryterium branżowego.
3. Prawo utworzenia cechu przysługuje rzemieślnikom mającym pełną zdolność do czynności prawnych, niepozbawionym praw publicznych i niebędącym w okresie zawieszenia działalności gospodarczej, stanie upadłości albo stanie likwidacji.
4. Na zasadach określonych w statucie członkami cechu mogą zostać także osoby, o których mowa w art. 18 ust. 5 oraz ust. 7.
5. W celu utworzenia cechu rzemieślnicy, o których mowa w ust. 1, uchwalają statut cechu, zwykłą większością głosów, potwierdzając jego przyjęcie przez złożenie na nim swoich podpisów oraz dokonują wyboru organów cechu.
6. Statut cechu powinien określać w szczególności:
 - 1) nazwę cechu odróżniającą go od innych cechów i organizacji samorządu gospodarczego rzemiosła;
 - 2) siedzibę cechu;
 - 3) zadania cechu i sposoby ich realizacji;
 - 4) kryterium terytorialne lub rodzajów działalności gospodarczej, według którego zrzesza cech;
 - 5) zasady nabywania i utraty członkostwa, rodzaje członkostwa oraz prawa i obowiązki członków cechu;
 - 6) organy cechu, w tym zarząd cechu oraz organ kontroli wewnętrznej;
 - 7) sposób reprezentowania cechu na zewnątrz;
 - 8) zasady gospodarki finansowej;
 - 9) zasady dokonywania zmian statutu;
- 11) sposób podejmowania uchwał przez organy cechu;
- 12) sposób likwidacji cechu, przeznaczenia majątku pozostałego po likwidacji cechu oraz zabezpieczenia dokumentacji związanej z nadzorem dualnego kształcenia zawodowego w rzemiośle.

Dział III

Izby rzemieślnicze

Art. 22. 1. Izby rzemieślnicze zrzeszają cechy, spółdzielnie rzemieślnicze, rzemieślników nienależących do cechów, a także osoby, o których mowa w art. 18 ust. 5 i ust 7 nienależące

do cechów, jeżeli ich celem jest wspieranie rozwoju gospodarczego rzemiosła, według kryterium terytorialnego określonego w statucie izby rzemieślniczej, przy czym można być jednocześnie członkiem jednej izby rzemieślniczej.

2. Do zadań izby rzemieślniczej należy w szczególności:

- 1) reprezentowanie interesów środowiska rzemieślniczego zrzeszonego w izbie;
- 2) udzielanie pomocy członkom zrzeszonym w organizacjach samorządu gospodarczego rzemiosła;
- 3) powoływanie komisji egzaminacyjnych oraz organizowanie egzaminów: mistrzowskiego, czeladniczego, na pomocnika czeladnika, oraz sprawdzającego, będących usługami kształcenia zawodowego lub przekwalifikowania zawodowego; 4) nadzór nad dualnym kształceniem zawodowym w rzemiośle.

3. Izby rzemieślnicze są uprawnione do potwierdzania:

- 1) egzaminów kwalifikacyjnych świadectwami czeladniczymi i dyplomami mistrzowskimi, będącymi dokumentami publicznymi w rozumieniu art. 5 ust. 4 ustawy z dnia 22 listopada 2018 r. o dokumentach publicznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 725 i 1517 oraz z 2021 r. poz. 1660) oraz do opatrywania ich pieczęcią urzędową;
- 2) wyników egzaminów sprawdzających zaświadczeniami o posiadaniu wybranych kwalifikacji zawodowych w zakresie zawodu odpowiadającego danemu rodzajowi rzemiosła.

4. Izby rzemieślnicze realizują zadania określone w art. 44 ust. 3c ustawy z dnia 6 marca 2018 r. o Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i Punkcie Informacji dla Przedsiębiorcy (Dz. U. z 2020 r. poz. 2296 i 2320 oraz z 2021 r. poz. 1641).

Art. 23. 1. Prawo tworzenia izb przysługuje cechom niebędącym w stanie upadłości albo likwidacji.

Art. 24. 1. Izba rzemieślnicza może być utworzona z inicjatywy co najmniej 20 cechów.

2. W celu utworzenia izby rzemieślniczej cechy uchwalają statut izby rzemieślniczej, zwykłą większością głosów, potwierdzając jego uchwalenie przez złożenie na nim swoich podpisów.
3. Statut izby rzemieślniczej powinien określać w szczególności:
 - 1) nazwę izby rzemieślniczej odróżniającą ją od innych izb rzemieślniczych i organizacji samorządu gospodarczego rzemiosła;
 - 2) terytorium działania i siedzibę izby rzemieślniczej;
 - 3) zadania izby rzemieślniczej i sposoby ich realizacji;

- 4) zasady nabywania i utraty członkostwa, rodzaje członkostwa oraz prawa i obowiązki członków;
- 5) organy wewnętrzne izby rzemieślniczej, w tym zarząd izby oraz organ kontroli wewnętrznej;
- 6) sposób reprezentowania izby rzemieślniczej na zewnątrz;
- 7) sposób uzyskiwania środków finansowych oraz ustanawiania składek członkowskich;
- 8) zasady dokonywania zmian statutu;
- 9) sposób podejmowania uchwał przez organy wewnętrzne izby rzemieślniczej;
- 10) sposób likwidacji izby rzemieślniczej, przeznaczenia majątku pozostałego po likwidacji oraz przekazania dokumentacji związanej z działalnością komisji egzaminacyjnych.

Dział IV

Związek Rzemiosła Polskiego

Art. 25. 1. Związek Rzemiosła Polskiego jest krajową organizacją samorządu gospodarczego, w której mogą się zrzeszać izby rzemieślnicze.

2. Do zadań Związku Rzemiosła Polskiego należy w szczególności:

- 1) zapewnienie zrzeszonym w nim izbom rzemieślniczym pomocy w realizacji zadań statutowych;
- 2) rozwijanie działalności społeczno-zawodowej;
- 3) reprezentowanie interesów rzemiosła na zewnątrz;
- 4) opiniowanie aktów prawnych dotyczących rzemiosła;
- 5) sprawowanie nadzoru nad działalnością komisji egzaminacyjnych;
- 6) ustalanie programu szkoleń osób wchodzących w skład komisji egzaminacyjnych;
- 7) analizowanie wyników egzaminów kwalifikacyjnych w celu uzyskania świadectw, dyplomów i zaświadczeń, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 7, oraz formułowanie na tej podstawie wniosków;
- 8) rozpatrywanie nieuwzględnionych przez izbę rzemieślniczą skarg kandydatów dotyczących prawidłowości przeprowadzenia egzaminów kwalifikacyjnych w celu uzyskania świadectw, dyplomów i zaświadczeń, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 7.

5. Związek Rzemiosła Polskiego działa na podstawie niniejszej ustawy oraz statutu, który określa w szczególności w szczególności:

- 1) nazwę „Związek Rzemiosła Polskiego” oraz jego siedzibę; 2) zadania i sposoby ich realizacji;
 - 3) zasady nabywania i utraty członkostwa oraz prawa i obowiązki członków;
 - 4) organy wewnętrzne Związku Rzemiosła Polskiego;
 - 5) sposób reprezentowania Związku Rzemiosła Polskiego na zewnątrz;
 - 6) zasady gospodarki finansowej;
 - 7) zasady dokonywania zmian statutu;
 - 8) sposób podejmowania uchwał przez organy;
 - 9) sposób likwidacji Związku Rzemiosła Polskiego i przeznaczenia jego majątku po likwidacji.
6. Związek Rzemiosła Polskiego wskazuje izbę rzemieślniczą, która przejmuje dokumentację związaną z działalnością egzaminacyjną likwidowanej izby rzemieślniczej.
7. Związek Rzemiosła Polskiego przechodzi w stan likwidacji z chwilą przejścia w stan likwidacji ostatniej izby rzemieślniczej zrzeszonej w Związku Rzemiosła Polskiego.
- Art. 26.** Izba rzemieślnicza nie będąca członkiem Związku Rzemiosła Polskiego nie uczestniczy w systemie dualnego kształcenia zawodowego w rzemiośle.
- Art. 27. 1.** Związek Rzemiosła Polskiego tworzy sąd polubowny do orzekania w sprawach dotyczących:
- 1) sporów między organizacjami samorządu gospodarczego rzemiosła;
 - 2) odwołań, o których mowa w art. 16 ust. 9 i art. 17 ust. 9;
 - 3) innych spraw przewidzianych statutem Związku Rzemiosła Polskiego.
2. Sąd polubowny jest właściwy do orzekania w sprawach o znaczeniu co najmniej regionalnym. Poddanie innego sporu pod rozstrzygnięcie sądu polubownego działającego przy Związku Rzemiosła Polskiego wymaga zapisu na sąd polubowny trybie przepisu art. 1161 kodeksu postępowania cywilnego. Sąd polubowny może wyrazić zgodę na rozpoznanie tego rodzaju sporu.
3. Związek Rzemiosła Polskiego może powołać przy Sądzie polubownym ośrodek mediacyjny w rozumieniu przepisu art. 183 (2) § 3 kodeksu postępowania cywilnego w celu prowadzenia mediacji dla rzemieślników lub innych członków organizacji samorządu gospodarczego rzemiosła . W takim wypadku Związek Rzemiosła Polskiego prowadzi listę mediatorów.

4. Szczegółowe zadania, sposób i tryb działania sądu polubownego i ośrodka mediacyjnego działających przy Związku Rzemiosła Polskiego oraz wysokość opłat pobieranych przez sąd polubowny i ośrodek mediacyjny, Związek Rzemiosła Polskiego określa w regulaminach przyjętych zgodnie ze statutem Związku Rzemiosła Polskiego.

Art. 28. 1. Spółdzielnie rzemieślnicze działają na zasadach określonych w ustawie z dnia 16 stycznia 1982 r. – Prawo spółdzielcze.

2. Do zadań spółdzielni rzemieślniczych należy:

- 1) organizowanie działalności usługowej i wytwórczej rzemiosła;
- 2) udzielanie pomocy członkom w wykonywaniu ich zadań;
- 3) prowadzenie własnej działalności gospodarczej i społeczno-wychowawczej.

3. Związek Rzemiosła Polskiego pełni względem spółdzielni rzemieślniczych, zrzeszonych w izbach rzemieślniczych, funkcje związku rewizyjnego, w trybie i na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2021 r. poz. 648).

Rozdział 6.

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 29. Organizacje samorządu gospodarczego działające na podstawie ustawy z dnia 22 marca 1989 r. o rzemiośle (Dz. U. z 2020 r. poz. 2159), z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stają się organizacjami samorządu gospodarczego, w rozumieniu niniejszej ustawy.

Art. 30. Kwalifikacje zawodowe w rzemiośle nabyte i potwierdzone stosownymi dokumentami przed wejściem w życie niniejszej ustawy, stają się kwalifikacjami zawodowymi w rzemiośle w rozumieniu art. 5 ust. 1 niniejszej ustawy, bez względu na to czy dany zawód lub rodzaj działalności znajduje się w spisie, o którym mowa w art. 4 ust. 3.

Art. 31. 1. Organizacje samorządu gospodarczego w terminie 24 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy dostosują swój status prawno-organizacyjny do wymogów niniejszej ustawy.

Art. 32. 1. Izba rzemieślnicza prowadząca dualne kształcenie zawodowe i nie będąca członkiem Związku Rzemiosła Polskiego w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, ma obowiązek w terminie do 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy uzyskać członkostwo w Związku Rzemiosła Polskiego. W przypadku braku uzyskania członkostwa komisje egzaminacyjne powołane przy takiej izbie rzemieślniczej ulegają rozwiązaniu z upływem kolejnych 3 miesięcy. Przepis art. 25 ust. 6 stosuje się odpowiednio.

2. Związek Rzemiosła Polskiego podejmuje uchwałę w sprawie przyjęcia w poczet członków Związku Rzemiosła Polskiego, zgodnie ze statutem, po przeprowadzeniu postępowania obejmującego w szczególności ocenę zgodności z prawem prowadzonego dotychczas kształcenia zawodowego w rzemiośle.
3. Odmowa nabycia członkostwa izby rzemieślniczej w Związku Rzemiosła Polskiego następuje w przypadkach przewidzianych statutem Związku Rzemiosła Polskiego na podstawie uchwały Zarządu Związku Rzemiosła Polskiego podjętej zwykłą większością głosów.
4. Uchwała o której mowa w ust. 3 powinna spełniać wymogi wskazane w art. 107 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r., kodeks postępowania administracyjnego (t. j. Dz. U z 2021 r., poz. 735).
5. Izba rzemieślnicza, może w terminie 14 dni od daty otrzymania uchwały, o której mowa w ust. 3, złożyć wniosek o ponowne rozpoznanie sprawy. Wniosek powinien zawierać co najmniej:
 - a) oznaczenie skarżącego,
 - b) oznaczenie zaskarżonej uchwały,
 - c) wskazanie zarzutów,
 - d) uzasadnienie.
6. Zarząd Związku Rzemiosła Polskiego, orzeka w przedmiocie wniosku o ponowne rozpoznanie sprawy w terminie 30 dni od jego otrzymania poprzez oddalenie wniosku lub uchylenie uchwały o której mowa w ust. 3. Orzeczenie wraz z uzasadnieniem doręcza się zainteresowanej izbie rzemieślniczej w terminie 14 dni od daty jego wydania.
7. Od uchwały wydanej w wyniku ponownego rozpoznania sprawy izbie przysługuje skarga do wojewódzkiego sądu administracyjnego za pośrednictwem Związku Rzemiosła Polskiego w terminie 30 dni od dnia otrzymania orzeczenia z uzasadnieniem.
8. Złożenie skargi, o której mowa w ust. 7 wstrzymuje wykonania uchwały o odmowie nabycia członkostwa Zarządu Związku Rzemiosła Polskiego.
9. Brak złożenia w terminie skargi lub prawomocne oddalenie skargi przez sąd administracyjny powoduje uprawomocnienie się uchwały, o której mowa w ust. 3.

Art. 33. Ustawa z dnia 22 marca 1989 r. o rzemiośle traci moc z chwilą wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 34. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.